

Belangrijkste onderdelen coalitieakkoord D66-VVD-CDA

VOLKSHUISVESTING EN TEGENGAAN DAKLOOSHEID

- De coalitie ‘bouwt’ minstens 30 grootschalige nieuwbouwlocaties van nationaal belang verspreid over het land. Dat kunnen nieuwe wijken zijn, maar ook nieuwe steden.
- Er komt meer geld voor realisatie van betaalbare woningen: + € 1 miljard per jaar in periode 2029 t/m 2035. De coalitie investeert hiertoe in de realisatiestimulans en de woningbouwimpuls. Dat zijn regelingen om woningbouw door gemeenten te stimuleren. Bij nieuwe ‘woondeals’ (afspraken tussen overheden) streeft de coalitie naar 2/3e betaalbare woningen, waarvan 30% sociale huur en 25% betaalbare koop. Dit kan per regio verschillen. In nationale wetgeving wordt vastgelegd waar, hoeveel en binnen welke termijnen woningen worden gerealiseerd.
- De coalitie stelt dat de financiële positie van corporaties en private verhuurders moet verbeteren om meer te kunnen bouwen. De investeringscapaciteit van woningbouwcorporaties groeit met + € 250 miljoen per jaar (in 2028) oplopend naar € 325 miljoen per jaar structureel vanaf 2031.
- Procedures voor de verkoop van woningen door corporaties worden vereenvoudigd. Dit geeft – volgens de coalitie - corporaties meer financiële armslag om te investeren in nieuwbouw en verduurzaming.
- De ruimte voor gemeenten voor een zelfbewoningsplicht en opkoopplicht wordt fors ingeperkt en gericht gemaakt.
- De coalitie stelt dat prefabwoningen sneller en schoner gebouwd worden. De coalitie maakt deze fabriekswoningen veel betaalbaarder en sneller realiseerbaar. Volgens de coalitie helpt dergelijke huisvesting ook bij de versnelling van de wettelijke taakstelling voor aandachtsgroepen zoals dak- en thuisloze mensen en mensen die uit zorginstellingen uitstromen.
- De coalitie bevordert gedeelde woonvormen voor jongeren en studenten met ‘objectsubsidies’.
- De coalitie sluit met gemeenten een bindend convenant over het snel ontwikkelen van flexibele locaties voor tijdelijke woningen waar statushouders, Oekraïners en Nederlanders die tijdelijke huisvesting nodig hebben samen terecht kunnen, als alternatief voor het gebruik van sociale huurwoningen.
- Woningdelen en verhuren van een woning in (studenten)kamers wordt makkelijker gemaakt. Familie- en mantelzorgwoningen op eigen terrein worden vergunningsvrij en belemmeringen voor hospitaerverhuur worden weggehaald.
- Permanente bewoning van recreatiewoningen wordt mogelijk.

INKOMEN, WERK, PARTICIPATIE, SOCIALE ZEKERHEID EN AANPAK ARMOEDE EN SCHULDEN

Inkomen

- De coalitie introduceert een zgn. 'vrijheidsbijdrage'. Dat betekent meer inkomstenbelasting voor burgers: - € 1,5 miljard (in 2027) tot in totaal - € 3,4 miljard (vanaf 2028 structureel) per jaar.
- Het eigen risico zorgverzekeringswet wordt verhoogd met € 60 per 2027 en geïndexeerd. Bij het eigen risico gaat maximaal 150 euro per behandeling gelden. Dit leidt tot minder overheidsuitgaven van - € 4,7 miljard (in 2027) oplopend tot - € 6,0 miljard (vanaf 2030).
- Om gezinnen te ondersteunen en meer zekerheid te geven wil de coalitie het kindgebonden budget en de kinderbijslag samenvoegen in één regeling. De coalitie verhoogt van deze regeling het vaste bedrag en verlaagt het variabele bedrag. De coalitie geeft aan dat op die manier 'alle gezinnen erop vooruitgaan' en de 'zekerheid wordt verhoogd'. Door de regeling bij één uitvoerder (het SVB) neer te leggen, wordt de regeling volgens de coalitie ook makkelijker. Ouders doen één aanvraag, en de bedragen worden maandelijks gezamenlijk gestort. Voor 'versterking van gezinnen' raamt de coalitie meer financiële middelen: + € 300 miljoen (in 2027) tot + € 600 miljoen (vanaf 2028 structureel).

Werk, participatie en sociale zekerheid

- De coalitie stelt dat 'het stelsel van sociale zekerheid moet werken voor werknemers en werkgevers, zodat een baan aanbieden aantrekkelijker wordt.' Men wil 'dat meer mensen de weg naar werk vinden vanuit de Participatiewet'. En ook dat 'de kleine groep die echt niet kan werken ook niet constant zullen vragen dit toch te doen.'
- De coalitie wil 'de Participatiewet hervormen met inzet op zeer intensieve begeleiding, investeren in gemeenschappen en een goede samenwerking met (sociale) werkgevers.' Uitgangspunt is vertrouwen i.c.m. effectief handhaven op de plichten. Men kijkt hierbij naar 'bewezen succesvolle modellen, zoals in Rotterdam.'
- Volgens de coalitie is 'het arbeidsongeschiktheidsstelsel vrijwel onuitvoerbaar en loopt vast, waardoor veel kwetsbare mensen niet (tijdig en goed) geholpen worden.' Dit pakt de coalitie aan door te 'investeren in taakherschikking, meer handhaving op preventie door de Arbeidsinspectie, betere samenwerking tussen verzekerings- en bedrijfsarts, meegroeiende re-integratie en meer voorwaarden voor WIA-herbeoordelingen.' Het duurzaamheids criterium in de WIA wordt afgeschaft, waardoor de IVA-uitkering vervalt voor nieuwe aanvragers. Deze maatregel gaat in per 2030. Ook komen er taakherschikkingen bij sociaal-medische beoordelingen van het UWV en worden scherpere voorwaarden bij het aanvragen van herbeoordelingen gesteld. Het geheel leidt tot een grote bezuiniging op de WIA. Na eerst nog + € 6 miljoen in 2026 lopen de budgetten terug met - € 54 miljoen in 2030 tot structureel - € 1,15 miljard.
- De coalitie maakt de WW 'meer activerend en passend bij een nieuw stelsel van werk naar werk en leven lang ontwikkelen. De WW-uitkering wordt daarom hoger in het begin en verkort naar één jaar. En de eisen qua opbouw van rechten en verzilvering worden aangescherpt. Concreet: de duur van de WW wordt verkort van 24 naar 12 maanden per 2028. En op 1 januari 2030 wordt de WW-uitkering in de eerste twee maanden verhoogd naar 80% van het oude loon. Tegelijkertijd wordt de referentie-eis verscherpt naar 42 van de 52 weken gewerkt en gaat de opbouw van WW-rechten naar een halve maand per gewerkt jaar. Door de doorwerking van de WW naar de WIA heeft deze maatregel ook gevolgen voor de loongerelateerde WGA-uitkering. In 2027 gaat dit gepaard met + € 5 miljoen extra uitgaven maar die lopen snel naar beneden tot - € 991 miljoen en verder oplopend tot structureel - € 1,3 miljard.
- De coalitie wil toewerken naar meer harmonisering van inkomensondersteunende (lokale) overheidsregelingen.

Aanpak van armoede en schulden

- De coalitie geeft aan dat zij 'zoveel mogelijk mensen uit de armoede wil halen of te voorkomen dat ze erin komen.' Hiertoe investeert de coalitie in armoedebelief en een effectieve aanpak en preventie van schulden. Voor de aanpak van armoede en problematische schulden raamt de coalitie: + € 125 miljoen (in 2027) oplopend tot € 150 miljoen structureel (vanaf 2028).
- De coalitie wil dat alle regelingen van de overheid op een vast moment in de maand worden uitbetaald. Ook streeft men - samen met aanbieders van vaste lasten zoals banken, zorgverzekeraars en energiemaatschappijen - naar één vaste betaaldag voor de maandlasten indien de klant dit wenst.
- In overleg met gemeenten gaat de coalitie werken aan vereenvoudiging en een basisniveau van aanvullende gemeentelijke regelingen. Dit moet leiden tot overzichtelijkere aanvraag en aanbod. Bedoeling is dat armoede-, schulden- en re-integratiebeleid van gemeenten meer wordt geüniformeerd.
- De coalitie wil komen met strengere regels voor 'buy now pay later'.
- De coalitie blijft werken met een noodfonds energie, waarmee mensen met 'een kleine portemonnee' gericht ondersteunt worden bij hun energiekosten.
- De coalitie wil structureel geld beschikbaar stellen voor armoedeproblematiek in Caribisch Nederland en de verdere implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Sociaal Minimum Caribisch Nederland. Hiervoor raamt de coalitie: + € 30 miljoen.

Tegengaan misstanden arbeidsmigratie

- Wat de coalitie betreft zou arbeidsmigratie alleen moeten kunnen voor werknemers 'die nodig zijn'. De coalitie wil hiertoe het SER-advies 'Arbeidsmigratie naar waarde' uitvoeren. De coalitie start een pilot van drie jaar voor een programma dat gericht is op het, 'onder strenge voorwaarden', actief en gericht naar Nederland halen van goed geschoolde krachten die hier toegevoegde waarde in vooraf afgebakende sectoren hebben. Onderdeel van deze voorwaarden zijn een salariseis en huisvestingseis en een maximale termijn van drie jaar.
- De coalitie wil meer verantwoordelijkheid bij werkgevers leggen om te zorgen voor voldoende huisvesting. Werkgevers die arbeidsmigranten willen inzetten hebben rekening te houden met de beschikbaarheid van woonvoorzieningen in de regio. Als deze niet aanwezig zijn is de werkgever zelf verantwoordelijk voor het treffen van deze voorzieningen. De coalitie maakt een einde aan de afhankelijkheidsrelatie, waarbij een arbeidsmigrant op straat komt te staan als het werk ophoudt.
- Bij individuele registratie van arbeidsmigranten worden werkgevers nadrukkelijk betrokken.
- Door de adviezen van de Commissie Roemer uit te voeren wil de coalitie malafide uitleners weren, de positie van werknemers beschermen en misstanden zoals onderbetaling en slechte huisvesting tegengaan.
- Als stok achter de deur zet de coalitie uitzendverboden in als in sectoren misstanden met tijdelijke, laagbetaalde arbeidsmigranten hardnekkig blijven bestaan.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING, LANGDURIGE ZORG EN FORENSISCHE ZORG

Zorgstelsel

- De coalitie kondigt meer centrale regie aan over de verschillende wetten zodat mensen niet tussen wal en schip vallen als ze van de ene naar de andere wet overgaan, bijvoorbeeld als ze volwassen worden.
- De coalitie geeft aan dat de staatscommissie zorg voor de langere termijn aanbevelingen zal doen over meer hervormingen voor een financieel houdbaar zorgstelsel i.v.m. toekomstige vergrijzing en personeelskrapte.

Preventie, sociale samenhang en maatschappelijke ondersteuning

- De coalitie introduceert een gemeenschapsfonds waar meerjarig incidenteel in de periode 2027 t/m 2030: + € 50 miljoen per jaar (dus in totaal + € 200 miljoen) beschikbaar wordt gemaakt. Het Gemeenschapsfonds beoogt het verenigingswerk, initiatieven voor zorgzame wijken en dorpen en sociale cohesie te versterken. Volgens de coalitie staan óntmoetingsplekken onder druk, vooral in dorpen en oudere wijken'. De minister van BZK stelt een regeling hiervoor op.
- De coalitie wil inzetten op preventie van mentale problemen van jongeren en volwassenen door vroege interventie en voorkomen dat problemen te zwaar worden. Daartoe wordt geïnvesteerd in programma's op school, het werk en in de wijk om mentale veerkracht te versterken.
- De coalitie wil de afspraken uit het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord uitvoeren. Hiervoor zijn tot en met 2035 middelen gereserveerd om de afgesproken intensiveringen uit te voeren. Het betreft + € 794 miljoen (in 2027) aflopend tot + € 230 miljoen (in 2030). De doorbraakmiddelen in 2027 en 2028 en de overige afspraken uit het akkoord blijven in stand.
- De coalitie wil de huishoudelijke hulp (Wmo) vanaf 2027 inkomensafhankelijk maken. Mensen die dat kunnen gaan hiermee zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. De coalitie wil vervolgens de huishoudelijke hulp als Wmo-maatwerkvoorziening schrappen per 1 januari 2029. Men raamt hiervoor taakstellend een besparing op overheidsuitgaven vanaf 2029 van - € 435 miljoen per jaar.

Langdurige zorg

- De coalitie wil een bestuurlijk akkoord sluiten voor alle drie de sectoren uit de Wet langdurige zorg (ouderenzorg, gehandicaptenzorg, ggz-wonen). De bedoeling hiervan is dat dit de jaarlijkse uitgavengroei beperkt tot en met 2031. De coalitie wil dat dit akkoord inzet op passende persoonsgerichte zorg en het verder ontwikkelen van het scheiden van wonen en zorg. Dit moet een besparing op de Wlz opleveren van: - € 130 miljoen (in 2027) oplopend tot - € 775 miljoen (in 2030) tot - € 990 miljoen structureel.
- Verder wil de coalitie verbetering van de doelmatigheid in de Wlz door passende zorg, kwaliteitsnormen, en bijbehorende tarieven.

Forensische zorg

- Er komt een eigen bijdrage in de forensische zorg. De coalitie motiveert dit door te stellen dat cliënten in de forensische zorg 'zorg ontvangen die vaak vergelijkbaar is met die voor cliënten die geen misdrijf hebben begaan.'

Zorg voor mensen met verward en onbegrepen gedrag

- De coalitie wil de aanbevelingen van de parlementaire verkenning mensen met verward en onbegrepen gedrag uitvoeren. Hiermee wil de coalitie 'overlast voorkomen door mensen met verward of onbegrepen gedrag beter te helpen'.
- De coalitie wil dat vaker bemoeizorg wordt aangeboden bij mensen die zorg mijden of onbegrepen gedrag vertonen, 'ook om de politie te ontlasten'. Er komen 'meer mogelijkheden voor burgemeesters om door middel van bemoeizorg in te grijpen en meer crisisplekken te realiseren'.

AANPAK HUISELIJK GEWELD, FEMICIDE EN MENSENHANDEL

Aanpak huiselijk geweld en femicide

- Met een Nationaal Actieplan Stop Geweld tegen Vrouwen zet de coalitie specifiek in op de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag, femicide en vrouwenhaat. De coalitie voert het Nationaal Actieplan Stop geweld tegen vrouwen uit onder aansturing van een Nationaal Coördinator. Bestaande programma's over misbruik, intimidatie, stalking, geweld en femicide worden hierin gebundeld in een 'ketenbrede aanpak'.
- Voor de aanpak femicide komt + € 10 mln. per jaar structureel (vanaf 2027) beschikbaar.
- Wetgeving rondom huiselijk geweld wordt aangescherpt om te voldoen aan het Verdrag van Istanbul.
- Clare's Law wordt geïntroduceerd.
- Er komt een aparte strafbaarstelling voor psychisch geweld.
- De coalitie wenst brede bewustwording over hoe met meisjes en vrouwen wordt omgegaan. 'Dat vergt ook een gesprek op school en aan de keukentafel'.
- Er worden duidelijke afspraken gemaakt over verantwoordelijkheden en samenwerking tussen hulpverlening, justitie en ministeries, waarbij 'wordt gezien hoe de rol van Veilig Thuis beter kan worden benut in de strijd tegen gendergerelateerd geweld'.
- Er moet volgens de coalitie meer prioriteit komen voor de aanpak van huiselijk geweld bij hulpverlenende instanties. Er komt een wettelijke adviesplicht bij signalen van huiselijk geweld en andere schadelijke praktijken voor onderwijs- en zorgprofessionals. Professionals die een rol heeft in de aanpak van geweld tegen vrouwen krijgt adequate training over huiselijk geweld, intieme terreur en de rode vlaggen voorafgaand aan femicide.
- Huiselijk geweld moet worden gezien als 'high impact crime'. Er wordt vaker ingezet op combizittingen in het straf- en familierecht. De mogelijkheden om sneller verplichte hulptrajecten op te leggen aan daders worden verbeterd.

Aanpak mensenhandel

- Het programma 'Samen tegen mensenhandel' wordt voortgezet.
- 'Jonge sekswerkers zijn extra kwetsbaar voor dwang en uitbuiting'. De coalitie wil daarom in drie jaar tijd de minimumleeftijd voor sekswerk verhogen van 18 naar 21.
- De coalitie wil onderzoeken of een verbod op het illegaal tewerkstellen van sekswerkers kan worden vormgegeven door middel van een zogeheten pooierverbod.
- Uitstapprogramma's voor wie vrijwillig wil stoppen met sekswerk worden voortgezet.